

TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția. Joi și Sâmbata

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl., 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 24 Iuliu 1895.

Diarele din capitală iubilează.
E mare bucuria în Israil, și ea e mare, căci vorba e de un pas înainte spre purificare.

În anul viitor se serbează iubileul de 1000 de ani al descălecării. Și pe atunci capitala țării, care trebuie să manifesteze în totă puritatea sa caracterul național magiar al statului, nimica strein să numai aibă.

E mare deci bucuria, căci actualul ministru de culte a luat măsură, ca în școlile elementare din capitală se nu se mai propună limba germană.

Pe noi încă ne atinge acest nou act al ministrului de culte, nu pentru măsurile luate în scopul de a elimina studiul limbei germane din școlile elementare ale capitalei, ci pentru motivarea ministrului.

Asemenea ne interesează săltarea presei din capitală, și nu motivul bucuriei ne atinge pe noi, ci argumentarea adusă pentru scoterea urgistei limbi germane ne face să luăm notiță de bucuria presei unguresci.

Ministrul de culte în ordinul său accentuează trei lucruri, trei adevăruri neresturnabile:

„Învățarea limbei germane în școlile elementare și așa nu poate arăta aproape nici un rezultat”.

„Cine are trebuință de limba germană, o poate învăța în școlile mai înalte”.

„Obiectul acesta fără îndoială face elevilor mari greutăți”.

Aceste adevăruri le aduce ca motive ministrul de culte al Ungariei, și ca rezultat ne spune încă un adevăr:

„Dacă școlile din capitală se vor elibera de acea sarcină, atunci în măsură mai mare vor putea deslega problema națională, cătră care problema ele — adică școlile elementare din capitală — niusesc și acum cu un rol vrednic de laudă”.

De mult nu am auzit pe ministrul de culte al Ungariei vorbind în asemenea armonice glasuri, de mult

nu am auzit accentuându-se din înălțimea scaunului ministerial asemenea adevăruri statorite de știința pedagogică, asemenea sentențe pline de adevărată erudițiune.

Ni se pare că cetim sublimetele sentențe ale fostului ministru de culte, bar. Eötvös Iosif, care a creat actuala lege de instrucțiune, ni se pare că auzim sublimetele acorde ale unei muzice, cari ni sunt bine cunoscute, acorde armonioase, cari ne aruncă în vârtejul luptelor parlamentare din 1879

O quae mutatio rerum. Dumnezeu cum se schimbă lucrurile din lume.

În anul 1879 asemenea era mare bucurie în Israil. Diarele saltau de veselie, și ea se manifesta ca și un fel de estas, un fel de beție, adusă ca tamăie deputaților și ministrilor unguresci.

Și dithirambale sunau atunci la adresa răposatului Trefort, și la cea a deputaților, pentru că ei combăteau principiile profesate ați de actualul ministru de culte.

Duo, si facinut idem, non idem.

Era vorba în anul 1879 de introducerea limbei magiare ca studiu obligat în școlile elementare din întreaga patrie.

Parlamentul unguresc serba atunci serbătoare familiară, căci se credea, că prin forțarea limbei magiare în școlile elementare se va întări ideea de stat unguresc, un lucru care până ați încă nime nu l'a definit, nu l'a codificat, ca să scie și lumea ce mai e și acesta.

Naționalitățile din patria noastră s'au spăiat de pasul cutezat al parlamentului unguresc.

Și lumea a asistat la frumosul spectacol al alianței naționalităților.

Sași, români și sârbi, fiecare pentru sine a simțit pericolul, care se provacă asupra școlilor elementare. Și fără congrese, al căror scop e numai demonstrațiune, ciorobor pentru nimica, fără vorbărie, care e esența politiceii noastre de ați, toți într-o

unire au combătut pornirea parlamentului.

„Propunerea limbei magiare în școlile elementare și așa nu va arăta ceva rezultat”, așa au rezonat deputații naționalităților, și ați practica vieții în un interval de ani 16 tot așa dăce.

Resultatul practic deci nu se ajunge căci „cine are trebuință de limba magiară, acela o poate învăța în școlile mai superioare”, și faptice așa și este, căci ați rari sunt oameni cu carte, oamenii trecuți prin școle, cari să nu vorbescă limba ungurescă, și e fals principiul aruncat de foile unguresci, că cunoșcerea limbei unguresci are farmecul, de mai tare lăgă pe om de această patrie.

Suntem legați de această patrie prin interesul nostru de existență. În această patrie zac osemintele părinților nostri, de ea suntem noi legați cu totă țaria inimii noastre, pentru fericirea ei au muncit părinții nostri, chiar și dacă nu au știut limba magiară, pentru fericirea acestor patrii au asudat părinții legistilor dela 1879, cari nu în limba ungurescă au legiferat timp de o mie de ani, și dacă va fi ca Ungaria se mai esiste 1000 de ani, atunci existența ei nu cunoșcerea limbei unguresci o va asigura, ci iubirea, concordia, alipirea poporului, care în sistemul desastros de ați, nu pot serba și ele iubileul descălecării.

„Limba magiară, fără îndoială e sarcină în școlile elementare”, și ținta educațiunii mai ușor sar pute ajunge, dacă școlile elementare ar fi eliberate de acea sarcină.

Ministrul de culte al Ungariei nu dela sine a inventat adevărurile semnalate și de noi, acele adevăruri le-au spus în parlamentul Ungariei deputați români, sași și sârbi.

Și pentru acele adevăruri ei atunci au fost timbrați de nepatriot, ați ministrului Wlassics tot pentru acele i se cântă osanale.

De unde deci divergența de păreri la unul și același lucru? Dătră pentru a să susținea țisa latină: *duo, si facinut idem, non est idem?*

Atunci era vorba de limba ungurescă, ați e vorba de cea nemțescă.

Fie cum ar fi, adevărul rămâne adevăr, și bine a țis „Gazeta Transilvaniei”, că actualul ministru de culte a desavuat parlamentul din 1879.

Nu ne mirăm de ministrul, care pôte dăce, că de atunci a mai țimbetrănit, și a prins minte.

Mirarea noastră se estinde asupra presei unguresci, care se ține a fi mai consecuentă ca și ministrul de culte.

Presa ungurescă face directe provocare la germani, cari „par excellence” sunt filosofi și pedagogi, și cari de mult au spus, că cunoșcerea limbilor nu se face, nu se câștigă prin școle, și că studiul limbilor străine de regulă sunt în detrării școlii.

Aceste constatări le face țiarul kossuthist „Egyetértés” și în numărul din Vinerea trecută astfelu incheie articolul prim:

„Am dori să ne vedem scutite școlile noastre de obiecte, a căror învățare, atât după teorie, cât și după practica învechită nu arată nici un rezultat, din contră ele periclitătră alte obiecte școlare, cari au se cultive înțelegerea, moralitatea și gustul”.

Fiat aplicatio, țicem noi. Accentuând, că adevărurile adevăruri rămân în fața tuturor lucrurilor, fie ele limba germană, ungurescă sau ideea de stat unguresc.

Și adevărul se și răsăună. De ar da bunul Dumnezeu să se îndrepte lucrurile până nu e prea țârțiu. Până va dura însă curențul estrem în ambele tabere, adevărul nu va putea triumfa.

Denuncianți.

„Tribuna” din Sibiu este acum în elementul său. Denunțările și atacurile contra Escelenței Sale metropolitului nostru ornătră colonele ei.

În numărul de Duminecă cetim următoarele grațiosități la adresa Escelenței Sale:

„Român Miron, a hazafi”, este titlul articolului de fond al țiarului „Pesti Hirlap” dela 1 August. În articol metropolitul

FOIȚA

Salama sēcuiului.

Pentru omul dela sate o mănăcare mai alăsă
Fie dintre cele bune, tot îi pare curioasă.
Căci nu scie s'o gătescă, și de cumva e gătită
Lui nici atunci nu-i convine, căci ar vrea să fie friptă,
Bună-ôră chiar salama, cum o iei din prăvălie
Nu-i mai faci nici o gătelă ci o pui pe farfur'e,
Și o tai felii subțiri și-o mănânci în bună pace
Căci este gătită gata, și ori cine așa face.

Nu mai un sēcui, sērmanul, care plecând la oraș,
S'a oprit lâng-o bolțică cu salamă și cărnați
Și se uită lung la marfa, aședată spre vëndare
Ba intrătră chiar bolțaușul, dacă marfa-i de mănăcare?
Căci sērmanul de sēcuiu, așa ceva n'a vëndut
Și pe lângă tôte acestea era și nepriceput.

Bolțaușul îndată vede cu cine are a face,
Și îi iese înainte, țicându-i: pottesce băcsi,
Căci am marfă forte bună, poți alege ce pottescei,
Așa marfă de-i lua, sciu bin' că mă pomenesci.

Și sēcuiul nu se trage, ci se bagă 'n prăvălie,
S'apucă și țerguesce, nu așteptă să-l îmbie,
El anume ia salamă, bucata ce-a fost mai mare,
Ș'a plătit-o fără vorbă, dând pe ea bune parole,
Și pe când era să plece, stă pe loc și se opresce,
Căci intrătră cum s'o mănăce, căci așa crudă cum este
I se pare o poveste, el sērmanul nu scia
Că salama și nefriptă o pôte omul mănăca.

Bolțaușul fără zăbavă, îi spune totul ce scie,
Că salama se o taie, feliuțe în faturie
Și frumos se-i ia pelița, și s'o mănâncă cu cępă,
Și de nu va avé vine, pôte bea după ea apă,
Ba oțet mai pôte pune, c'asa fac pe la oraș,
Pun oțet, ardeiu și cępă, mai țice acel bolțauș.

Dar sēcuiul din atâtea, ce s'alăgă, zēu, nu scie,
De aceea el se rōgă de bolțauș, ca să i-o scrie,
Căci de nu, pôte se-și uite, și n'o mai pôte mănăca
Ș'atunci zēu, ar fi prea mare, pentru dēnsul paguba.

Bolțaușul meu îi asaltă și îi face un bilet
Pe care sēcuiul îl pune în șerpar și se ia 'noet,
Cu salama subuôră, își ia drumul cătră casă,
Și precum mergea el singur, vede lâng'un birt o masă,
Er la masă se afla, un sēcuiu din satul lui,
Și încă un cunoscut, chiar vecinul Domnialui.

Cât ce-l vede, el îi strigă: tu ești András? jó estét!
Áldjon isten Sándor bácsi, hai că de mult te aștept,
Hai și șade tu la masă, și să ceri un cop de vin,
Ca să bem noi împreună, dór de-aceea țis vecin.

Și se pune lângă masă, cu salama lângă ei,
Și pe când ei se cinstesc, un afurisit cățel,
Pune gura pe salamă, și o ia la sântetósă,
Ei nici griji n'aveau de alta, ci de sticla de pe masă,
Dar unul din ei observă, și se scólă de vestesce
Pe vecinul lui, țicându-i: că salamă nu mai este.

Ba'l îndemună să alerge după bóla de cățel,
Haida Mișca mai îngrabă, să ne luăm după el,
Taci, mēi András, stăi pe pace, că tot nu-l pôte mănăca,
Dór biletul dela bolță, este încă în mână mea.

Și cățelul tot nu scie, ca să-l taie feliuțe
Ba nu are nici ardeiu, ș'o se-l mănăce cu peliță,
Și dacă s'a 'mbolnăví, el sērmanul va vedé,
Căci eu unul sciu prea bine, că nu îi voi ajuta.

Bucuresci, Iulie, 1895.

Ioan Căndea.

trădător al bisericii sale este lăudat pentru că a votat proiectul de lege jidovesc și în pamfletul său din Sibiu se face slugă și mai miserabilă a guvernului unguresc.

Când foile magiare îl laudă, românii se întorc cu scârbă dela acest prelat nemernic.

Vorba cea veche: *au dacter calomniare*.

Dela întemeierea „Tribunei” punctul cardinal a fost atacurile contra Escelenției Sale, și acesta se continuă cu sistem.

Escelenția Sa a apărut cu rară bărbăție biserica noastră, și mistificările „Tribunei” ați nu mai prind.

La recepțiunea ovreilor Escelenția Sa a votat pentru punerea în discuție specială a capitlului cu recepțiunea ovreilor ca să se poată elimina §§. periculoși bisericii noastre, și aceia faptice s'au delăturat cu votul Escelenției Sale.

Acosta o dovedește și broșura politică „Răsboiul religionariu în Ungaria”, care nu e inspirată de Escelenția Sa.

„Tribuna” se va fi supărat pe diavolul nostru că nu aprobă politica bucinată de ea.

Acosta e altă căciulă. Politica „Tribunei” e politica desperatului, care nimicesce totul în jurul său, și după sine lasă pustiire.

Asemenea politică poartă omenii cari ați sunt aici mâne airea, unde li se plătesce după proverbul: *Ubi bene ibi patria*.

Noi cari ne iubim biserica și națiunea trebuie să căutăm calea și modalitățile, ca să putem trăi aici și să ne dezvoltăm ca români și ortodocși.

Pentru acesta înjurăturile „Tribunei” și mânia ei.

Noi îi răspundem cu dicerea străbună:

Vana sine viribus ira.

Alți denuncianți.

În numărul din Sâmbăta trecută diariul din Timișoara „Dreptatea” din incidentul reformelor bisericesci se ocupă cu biserica noastră și cu diariul nostru, și însuși uă lucruri, preste care nu putem trece fără a restabili adevărul denaturat.

Articolul din cestiune îndată la început face amintire de căsătoria civilă și de matriculele de stat, apoi continuă:

„După-ce nefericitele proiecte au devenit legi, congresul bisericii române gr. or. a fost cea dintâi corporațiune, care a netedat calea inactivității legilor raducând numărul vestirilor și stergând ședulele protopopesci.”

„Ordinațiunile despre introducerea legilor nici nu erau cunoscute încă, și congresul le-a pregătit calea.”

Dela jurnalistica română mai pe sus de toate cerem onestitate, și bună credință.

Acoste lipsesc cu totul din primul articol „Dreptății”.

Autorul articolului se prezintă ca cel mai ordinar denunciant al supremei noastre corporațiuni legislative bisericesci, când insinuă congresului, că el a tradat interesele bisericii, prin reducerea vestirilor la una, și prin stergerea ședulelor protopopesci.

La congres a luat parte activă și deputatul Dr. Alecsandru Mocsonyi, care după cât șcim noi susține cu mari jertfe diariul „Dreptatea”, și noi credem, că se poate influența la redacțiunea diariului dânsului, ca pentru decor cel puțin Domnia Sa să nu fie insultat și în „Dreptatea”, că netedă calea proiectelor guvernului, să-i ajungă cea ce scrie o altă foie, care ex professo, denuncie toți pașii domnului Mocsonyi.

Cât pentru noi și pentru congresul nostru, respingem cu toată tăria denunțările articolului din Dreptatea.

Congresul nostru a luat pozițiune destul de hotărâtă în fața reformelor bisericesci, el a fost prima corporațiune legală, care a făcut afront legilor bisericesci, și dacă autorul articolului din cestiune era de bună credință, poate afla ce a făcut congresul, căci tocmai în acel conclud se află și reducerea vestirilor și stergerea ședulelor protopopesci.

Congresul a avut în vedere ținerea poporului strins lipit de biserică, de acea a redus vestirile la una pentru publicitate, și a sters tacsele protopopesci, ca credincioșii să nu aibă spese și așa nici umbră de preteceat să nu aibă pentru a se rumpe de biserică.

A insulta în asemenea mod o corporațiune cum e congresul nostru, să recere un mare grad de îndrăsnă și de rea credință.

Făcând paralela între biserica catolică și între biserica noastră, autorul citează broșura „Răsboiul religionariu în Ungaria”, cu care ne ocupăm și noi la alt loc, și care prepară publicul catolic pentru o viitoare revisiune a legilor, apoi trece la noi, (gr. or.) căci numai biserica greco-orientală se ocupă și dăce:

Așa au întimpinat catolicii ordinațiunile ministeriale. Er' noi? — noi, pentru cari noile legi sunt o dublă lovitură, credinței și naționalității noastre? Eu n'am observat altceva decât nise articoli în „Telegraful Român” și mai pe urmă unul în „Tribuna”.

„Telegraful” a adus o serie de articoli fără titlu, fără sfârșit și fără idei; o zamă lungă, apăsătoare, ca de cute, prin care trebuie să pescuiesci ca printr-o mare de banalități și trase tocite ca se găsești vr'o gândire, vr'o declarațiune. Și ce idei? Ne spune resunetul ce acești articoli au avut în presa magiară. Telegrame s'au dus în toate părțile, că „Telegraful” organul metropolitului Miron recomandă supunere legilor bisericesci; ma o foie magiară („Pesti Hirap”) așa de mult s'a încălzit de tonul lor rece, încât s'a avântat la un primaticeal în care îi spune primatului Vaszary, ca să nu se lase întrecut în patriotism de metropolitul Miron.

Fără îndoială, în articolul lui „P. H.” e prea multă rea voință și rea credință, dar în schimb trebuie să recunoștem, că din articoli „Telegrafului” respiră numai lipsă de voință și credință.

Din cei cinci articoli „fără sfârșit”, „fără spirit” și „fără idei”, scote esența, că preoțimea trebuie rebonificată materialicesce, apoi face concludsiunea:

„În acesta se cuprinde opiniunea articolilor în ce privește paralisarea rului ce ar pute proveni din introducerea noilor reforme. Scurt, „Telegraful” crede, că cu banii se poate repara totul. El vede pericolul mai mare pentru cler, decât pentru popor; nu decădina morală ce ar proveni, ci scăderea venitelor i-se pare „Telegrafului” mai mare lovitură. De aceea crede, că despăgubind pe „funcționarii bisericii”, va paralisa tot rui. O credință cu totul greșită.”

Respectăm entuziasmul junelui teolog catolic pentru catolicism nu ne putem explica însă neorientarea în ce privește ținuta bisericii noastre față cu legile bisericesci.

Biserica catolică oficios și oficial încă n'a luat nici o pozițiune față cu legile bisericesci. Biserica noastră a luat pozițiune hotărâtă în congresul ținut în luna lui Maiu.

Congresul a vorbit oficial în numele întregii metropolii gr. or. române. Prin urmare biserica noastră stă în punctul apărării în locul prim.

Nu cerem ca redacțiunea gr. cat. a diariului „Dreptatea” să aibă dragoste față cu biserica noastră, pe care se vede că o uresce cu fanatism, una o pretindem cu ori-ce preț, să fie dreptă față cu noi.

Congresul nostru s'a ținut în luna lui Maiu, și pentru că el atunci a luat pozițiunea demnă în fața legi-

lor, „Dreptatea” face denunțarea, că congresul nostru a netedat calea guvernului.

„Cerem revisiune”. Paremi se de acesta s'a încălzit autorul articolului din Dreptatea și de aici entuziasmul pentru catolici, și pentru lupta lor.

Să distingem nițel, căci „qui bene distiguit, bene docet”.

Catolicii dau alarmă până acum în o broșură anonimă, oficial nimica. Biserica noastră oficială a condamnat legile bisericesci și au luat măsuri pentru a paralisa decădina morală a poporului.

Revisiune. Și în punctul acesta a premers biserica noastră tot în mod oficial.

Facem plăcerea autorului, și i spunem că sinodul nostru archidiece-san în ședința a 2 dela 25 Aprilie, 1894 sub punctul 19 a luat între altele concludsiunea următoare:

Deci sinodul repodiază introducerea căsătoriei civile, și dacă cu toate acestea legislativa o va impune, biserica se va supune dară totodată o va considera de o nenorocire pentru statul nostru și-și va ține de a sa datorință creștină și patriotică ca cu toate mijlocele legale să conlucre la desființarea ei.

Asemenea a enunțat și congresul nostru din Maiu a. c. revisiunea pe cale legală.

Acoste enunțări oficiale vor fi având atâta valoare cât cele ale unei broșuri anonime, fie ele chiar și ale urgisitei bisericii greco-orientale.

Mulțămim deci autorului pentru iubirea cea mare de adevăr, și pentru sfatul ce ni-l dă nouă ortodocșilor.

La 20 August se întrunesc con-sistoriul metropolit în ședință ordinară, atunci se vor lua la discuție concludsiunile congresuale, și vor urma cerculariile în sensul enunțăriunilor congresului.

Atât am creșut că trebuie să reflectăm diariului „Dreptatea”, și să le rugăm, să încete cu atacurile asupra bisericii noastre. O face această cu multă predilecțiune un alt diariu special greco-catolic, se nu o facă cel puțin organul ortodocșilor Mocsonyi.

La atacurile asupra „Telegrafului” nu ne simțim îndemnați să vorbim multe. Cei 5 articoli sunt scriși și cu „voință” și cu „credință”.

Părerile dezvoltate în acei articoli sunt individuale ale redacțiunii, și greșesc toți, căți le atribue acele și capul bisericii noastre

Vederile Escelenției Sale metropolitului nostru se exprimă în concludsiunile congresuale, reproduse în numărul 65 al diariului nostru, și în măsurile cari se vor lua pentru punerea în practică a acelor concludsiuni.

Răsboiul religionar în Ungaria.

În decursul lunei Iuliu s'au publicat ordinațiunile ministeriale privitoare la punerea legilor bisericesci în practică.

Biserica noastră și-a precizat punctul său de vedere față cu aceste legi, cari voesc să restorne din temelie taina căsătoriei, și unele din orându-iile bisericesci.

Încă până când legea era numai proiect s'au pronunțat în merit toate trei sinodele noastre eparchiale. În Maiu a. c. s'au pronunțat în merit acelor fatale legi supremul nostru for legislativ în metropolie, și a indigitat principiele, după cari vor urma ulterioarele dispozițiuni.

Singură biserica noastră a luat până acum pozițiune hotărâtă în corporațiunile sale legale. Celelalte biserici au rămas încă în rezervă, și în special biserica rom. cat. a rămas să se pronunțe acum în August.

Vom răspunde la alt loc redacțiunii greco-catolice a diariului după noi necatolic din Timișoara, schimbăciōsei „Dreptatea”, care s'a încercat să atace biserica ortodocșă parte pen-

tru cele făcute, dar mai mult pentru cele după ea nefăcute, la acest loc ne vom ocupa cu o broșură, care sub titlul: *Răsboiul religionariu în Ungaria. Lupta statului necredincios contra creștinismului. Apel pentru apărarea bisericii*, a arătat în zilele acestea și se poate considera ca un program de luptă al partidului catolic din țără.

La început broșura constată, că în patria noastră a domnit pacea confesională mai ales dela anul 1848 încôce. Meritul acestei păci este al bisericii rom. cat. care ca biserica de stat are preponderanța în legislațiune, și mai ales are pe partea sa pe regele apostolic, legat cu jurământ să promoveze interesele bisericii romano-catolice.

Prudența și patriotismul a îndemnat biserica la pace. În țara noastră trăiesc credincioși cu diferite confesiuni. Atât greco-orientali cât și protestanții au biserici cu vechiu organism, și dintre aceștia sârbii, românii și sașii din Ardel au biserici cu caracter național. Sunt comune, în cari află credincioși de trei și patru confesiuni. Între asemenea condițiuni bărbații de stat au veghiat cu sântenie, ca să nu se turbure pacea între confesiuni.

După aceste constatări generale unele adevărate, altele nu întocmai, autorul trece la starea de ați, și sorgintea rului o află în sistemul așa numit liberal de ați, care e creațiunea erei Tisza

Liberalismul a dat mâna cu jidani, au introdus corupțiunea, și aceste mână în mână una cu alta au împins lucrul până la stările de ați.

În art de lege 53 din 1868 s'au regulat confesiunea copiilor. Pruncii aveau să urmeze confesiunea tatălui, fetele pe cea a mamei. Acestei legi s'a dat numai putere declaratorică. Întelepciunea lui Deak a ferit țara de urmările, când legi s'ar fi dat putere executivă cu forța. Din această natură a legii a urmat, că preoții puteau boteza pe pruncii cari li se prezentau spre botez și îi induceau în matriculele lor, fără ca din acesta să se nască reclame. Și erau casurile, când intrevenia aplicarea legii, anume numai la orfani, și la stipendiști venia ea aplicată, în celelalte viața de toate zilele își sciau ajută fără a face reclame.

În asemenea mod platonice ne prezentă broșura pacea internă, și tot rui îl reduce la ordinațiunea lui Csáky, prin care legi i s'a dat executivă.

De aici răsboiul dintre biserică și stat, care a avut de urmare actualele legi bisericesci.

Urmăm firul noțiunilor din broșura citată, și facem odată pentru totdeauna observarea, că biserica catolică e cauza actualelor legi bisericesci.

Dacă biserica catolică nu se opunea la executarea art. de lege 53 din 1868, ați nu am avea nici căsătoria civilă, nici matriculele de stat, nici recepțiunea ovreilor. Provoacă statul, acesta a pus cestiunea: cine e mai tare, și în acest cas tot statul a fost mai tare, și ne temem, că încă tot el va rămâne cel tare, și bisericile vor fi cele asuprite

La 26 Februarie 1890 a eșit ordinațiunea ministrului Csáky prin care se dă legii putere executivă. Un an de zile a percurt lupta între guvern și preoțimea de rând, până când în Februarie 1891 la propunerea lui Szivák concepiată de ministrul Szilágyi parlamentul enunță că ordinațiunea ministerială e legală și astfel lupta s'a pus acum între preoțime și între parlament.

La lupta acesta a luat parte și biserica reformată căci frecările mai ales între aceste 2 biserici s'au pronunțat faptice.

Într'aceia guvernul a venit cu legea pentru căsătoria civilă, și prin

acésta s'a estins pericolul asupra tuturor bisericilor. Casătoria civilă, matriculele civile sau de stat, recepțiunea ovreilor, liberul exercițiu al religiei și respective neconfesionalitatea, aceste atingeau pe toate bisericile din patrie.

Authorul broșurei arată tactica liberalilor cu aducerea acestor legi.

Tisza cu Wekerle au trântit cabinetul Szapáry tómnă, când nu era nici bugetul votat, nici majoritate compactă în parlament. Cu această au făcut presiune asupra coronei, care a dat prealabila incuviințare pentru pregătirea și prezentarea legilor.

Ruptura a fost acuma și în sipul parlamentului gata. O parte dintre liberali au eșit din sinul partidei, în schimb însă s'au grupat în jurul guvernului partida independentă, carea primea comanda din Turin.

În tómnă anul 1892 la pertrac-tarea bugetului s'a manifestat prima ciocnire, când opozițiunea din casa magnatilor au votat neîncredere guvernului.

Broșura se ocupă în detaliu cu sórtea guvernului, care trăgea de mórte. Guvernul Wekerle, érá a recurs la tactica nedémnă, că a forțat corónă în favorul legilor bisericesci. La desbateră bugetului guvernului a sors dela corónă promisiunea, că va da prealabila incuviințare proiectului de lege pentru căsătoria civilă.

Proiectul a trecut prin parlament, dar a cădut în casa magnatilor.

Guvernul l'a trecut din nou prin casa de jos și s'a pragătit să-l prezenteze din nou casei magnatilor.

Nu era însă sigură de majoritate, de aceea a pășit a treia órá cu forță asupra coronei.

Ministrul Wekerle se prezintă la monarch cu demisiunea întregului cabinet, decă nu i se face voia. Și voia lui Wekerle era, să demisionar să ia poziție față de guvernul, să opréscă dignitarilor dela curte votarea contra proiectului, să denu-méscă noi membrii în casa magnatilor dintre aderenții guvernului, și în urmă să denu-méscă membrii cu drept de succesiune tot dintre aderenții guvernului.

La aceste pretensiuni s'a dis-gu-stat și corónă și a primit demisiunea cabinetului Wekerle.

Și aci traducem din literă în literă un pasagiu:

„Și acest „parvenu” (Wekerle) atât se consideră de inevitabil, încredut în egoismul partidului liberal și în sprijinul presei, încât chiar și după demisie s'a împotrivit coronei, și și-a reclamat pozițiunea.

Regele a chemat la Viena pe Kuen-Hederváry, banul Croației, asemenea aderent al programului politico-bisericesc, dar mai moderat și mai de bună credință, ca acesta se compună un nou cabinet din partidul liberal, cu care regele s'a datat în timp de 19 ani, Wekerle o a telegrafat această aderenților sei, și a venit acasă. Aderenții lui au ținut adunări, una în edificiul Lloyd, alta în cafeneaua „Abbazia”, colo la propunerea ministrului lui Tisza, a deputatului Darányi s'au luat concludus, că lor nu le trebuie Kuen-Hederváry, că în general nu le trebuie altul ci numai Wekerle și Szilágyi, și că numai un asemenea guvern vor sprijini, care va esecuta neschimbat programul politico-bisericesc al cabinetului Wekerle; din Abbazia Carol Eötvös, Gabriel Károlyi și Otto Herman prin tipărituri au provocat stradele la demonstrațiuni, tinerimea din suburbiul Leopold și Teréz au eșit la gară, au luat pre Wekerle la mijloc, ia desprins caii, și când Wekerle a ajuns în clubul liberal, în laun-trul aplauda legiunea lui Tisza, și afară demonstran legionarii lui Kossuth. Acesta a fost răspunsul la adresa regelui.”

Rezultatul se scie. A rămas tot Wekerle, și corónă a luat angagiamentul se influențează asupra magnatilor în sensul guvernului. Și regele și-a ținut cuvântul a chemat la sine pre mai mulți bărbați, dintre opoziționali din casa magnatilor, li-a spus dorința

sa, și legea s'a primit cu o majoritate de 4 voturi.

În tómnă acelui an însă opoziția din casa magnatilor respinge proiectele privitoare la recepțiunea evreilor și la neconfesionalitate. S'a dus deci majoritatea din Unitie.

Intr'aceea nu mai sosia sancțiunea asupra legii cu căsătoria civilă. Guvernul Wekerle era în mare strim-torare. S'a recurs deci din nou la presiune asupra coronei. S'a trecut în fuga mare peste toate considerațiunile. Au pus la cale călătoria lui Francisc Kossuth prin țară, ca o presiune asupra coronei, că dacă va cădea Wekerle vor urma Kossuthistii, și atunci e gata cu dualismul. Presiunea această nu a fost de ajuns. Din Septembrie până în Decembrie nu s'a votat bugetul. Sub aceste presiuni au voit se stórcă dela monarch sancționarea legii cu căsătoria civilă, ca apoi această se fie un fel de admonițiune pentru casa magnatilor.

Sancționarea însă întârziă. Aici cităm din literă în literă.

„Atunci cu o rezoluțiune de desperare s'a decis guvernul la pasul cel din urmă. Din consiliul ministerial au adresat coronei o reprezentațiune, citând protocolul unei consultări ministeriale ținute sub prezidenția Măiestății Sale în vara anului 1893, când s'a dat concesiune pentru prezentarea legii cu căsătoria civilă, și unde în un punct au furigat (becsuztatták) promisiunea că dacă acea lege în esență va fi neschimbat acceptată de către ambele parlamente, atunci nu se va impede sancționarea. Cu această au voit se facă presiune asupra cavalerescului principe, ca el se împlinescă cea ce s'a pus în acel concludus. Reprezentațiunea o a dus la cabinet. Și au adus promisiunea de sancționare în legătură cu criza. În 18 Decembrie s'au sancționat legea în 20 Decembrie s'a primit demisiunea cabinetului Wekerle.

Consumatu est. Căsătoria civilă e lege obligatorie în Ungaria.

(Va urma.)

Noutăți.

Parastas pentru Doda. În 15/27 Iuliu la 10 ore a. m. s'a celebrat în biserica română din Orșova un parastas solemn întru memoria neuitatului general Traian I. oda. De față a fost un public numeros și distins.

Pregătirea ungarilor pentru congresul interparlamentar. Bătrânul ungar Jókai Mórítz cunoșce limba franceză însă nu s'a dote de vorbi. Un diarist din Budapesta s'a dus dălele acestea la el și aflându-l declamând franțuzesce, l'a întrebat: O faci din plictisélă? „Nu.” răspuns Jókai. „Mă eserecitez. Sciu scrie și ceti corect franțuzesce însă vorbirea mi-e cam grea. Trebuie însă să mă eserecitez, deore-ce în luna viitoare merg la Brussels la congresul interparlamentar. Acolo însă trebuie regulamentul valachii în limba franceză dacă ei se vor mișca. Așa dău.” „Dar va fi necaz pe acolo?” întreba diaristul. „Nu, dar se poate întâmpla, că la congresul păcii ne vom certa așa încât nu s'a mai auzit.”

Până la jumătatea lunii lui August deci bietul Jókai negreșit trebuie să-și însușască limba franceză, altcum „idea de stat magiar” e periclitată!

Cununie. Dl Ioan Crăciun și d-sóra Ana Ioan Pinciu, își anunță serbarea cununiei lor care se va celebra Duminecă în 10 August st. n. la 4 ore p. m. în biserica gr. or. din Sibiu Suburbial-Iosefin.

Detto. O tină răpăche ajunsă la căsnicie proprie, își procură cele necesarii în bucătărie dintr-o prăvălie vecină, pe carte de conto.

Lucru firesc, că în familie și peste tot la căsnicie se întrebuințează foarte multă cafea, și prin urmare poziția: a cafea venia tare des în cărticică. De aceea comerciantul, pentru înlesnire, adăugea totdeauna un detto la vechia pozițiune. Acest cuvânt însă nu încăpea de loc în capul tinerei femei care venea dela sate. Ascultă dragă — întreabă ea pe bărbat — ce însemnează cuvântul detto?

Dar — lu'ru ciudat — nu sciu să-și explice înțelesul cuvântului. Noi nu procurăm nici odată detto, și plătim atât amar de bani pentru el dăse femeia năcăjită. În fine bărbatul se duse la comerciant, pentru a cere deslușiri. După ce comerciantul îi spuse că detto înseamnă tot aceeași, plecă acasă la nevastă-sa. Întrebat fiind din nou de către femeie despre însemnătatea cuvântului detto răspunse răstît: Dacă ești chiar așa de curioasă îți spun, însemnă: că tu draguță ești o măgăriță, și eu detto.

O fată care mănâncă carne de om. Se serie din Valdenburg (Silesia): Nu de parte de Langvaltersdorf, în colonia Krickwiese, trăia de un lung șir de ani pânzarul respectat și bine vădut de 70 ani, numit Iungnitsch cu fică-sa, o fată de 40 de ani, care conducea economia de când murise mamă-sa. Înainte de nebunie trei ani se vedeau semne de nebunie la fată, din care cauză fu internată pe spesele comunei într-o casă de nebuni. După un an fu eliberată în firma credință, că e pe deplin vindecată. Deodată, cuprinsă éráși de un atac de nebunie, se repezi la tatăl ei, omorându-l și sfărâmându-l cu un cuțit de bucătărie, ba începă chiar să mănânce din carnea tatălui său, și acest lucru s'a continuat mai multe zile, în decursul cărora fata nici n'a mai eșit în piață, ca să-și cumpere cele de lipsă pentru mănăcar. De urma a estei fapte îngrozitoare s'a dat prin aceea, că fu aflată o mână de a bătrânului din partea unui învătăcel de brutar. Ajungând lucrul la judecată, fata n'a putut fi trasă la răspundere din cauza nebuniei.

Haz. — Uite tată, cum mă urmăresc deputatul acela cu privirile sale!

— Nu te face de ris, Eleno; o fată bătrână ca tine.

— Dar tată, că sum așa bătrână, nu trebuie să mi faci reproșuri! Causa nu sum eu, ci ești tu!

— Cum?

— Așa bine, pentru ce te-ai căsătorit așa de timpuriu?

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ

Câteva din cauzele și urmările irreligiozității

de

Dr. Vasile Saftu.

(Urmare.)

II.

Am vădut, că raționalismul introdus în biserică, în școlă și în viața socială a rupt pe individ de tradițiuni, de datine și obiceiuri, de orice legături istorice, l'a reiat de societate și l'a redat propriei sale rațiuni. Individul gândia și făcea, ceea-ce după rațiunea lui stăpânită de egoism i se părea, că e bine și folositor pentru persoana sa. Raționalistul purcede totdeauna dela sine și din punctul său de vedere. Deosebirea cardinală între raționalism și între panteism este, că cel din urmă purcede — tocmai contrar raționalismului — dela tot la individ. Raționalismul pune pe individ mai sus decât societatea întregă, panteismul din contră consideră pe indivizi, ca pe niște cifre în istoria universală, pe cari le arangiază cum vrea divinitatea absolută. „Panteismul desconsideră personalitatea omului, raționalismul desconsideră personalitatea lui Dumnezeu.” *)

În istoria filosofiei a fost cel dintâiu Spinoza, care a dezvoltat sistemul panteismului. După părerea lui totul e Dumnezeu, érá ființele și lucrurile din lume sunt numai nesce modi ale lui Dumnezeu. Caracterul panteismului lui Spinoza este religios. În evul nou a fost filosoful Hegel, care a continuat cu panteismul; el însă i-a dat un caracter par excellence politic. Acest filosof, ca profesor la universitatea din Berlin, câștigase un mare renume în lumea în

trégă și o influență nemărginită în afacerile Germaniei. Un profesor de filosofie, care nu ar fi primit sistemul lui în prelegerile sale, nu s'e pôte susține în funcțiune. Bietul Benecke pedagogul, a trebuit din cauza asta să-și părăsească catedra dela universitatea din Berlin; atât de grozav era Hegel.

Panteismul și prin urmare și a lui Hegel, denégă personalitatea d-de-irei. Universul, totul e Dumnezeu. Universul însă are treptele sale de dezvoltare. Că are superioară treptă este omul, dar nu individul (ca raționalism), ci totalitatea omenilor, omenimea întregă. Cea mai înaltă organizație morală a omenimii este însă statul.

Statul reprezintă rațiunea absolută — cu deosebire de rațiunea individuală a raționalismului.

Statul este cea mai înaltă rațiune și cea mai înaltă moralitate, investite cu atribuțiile puterii. *) — Astfel sunt vederile panteistice ale lui Hegel, care în chipul acesta a proclamat mai pe sus de ori și ce în lumea asta omnipotența statului. Éta, pentru ce am considerat eu panteismul între cauzele politice ale irreligiozității.

Atunci însă când și-au răspândit el aceste vederi societatea europeană nu era un fel de tabula rasa, că s'e pôte să și le răspândiască, fără dificultăți, fără opoziție.

Cea d'intâiu instituțiune, de care s'au isbit principiile lui Hegel, a fost biserica romano-catolică. Nici nu era de pretins, că aceea instituțiune, al cărei șef a ținut pe regele Henric IV trei zile desculț în timp de érnă între zidurile palatului dela Canossa, ca să se pocăiescă, nici nu era de pretins dăc eu, că biserica romano-catolică, care fusese odinioară singură omnipotentă, s'e recunoscă cu una cu două omnipotența statului. Astfel s'e începu o luptă crâncenă între stat și biserică, între state și biserici luptă, în care eșia când statul când biserica învingătoare. De atunci această luptă s'e continuă până și în zilele noastre. Sub această rubrică cade lupta culturală (Kulturkampf din Germania), în care s'e scie, că contra cancelariului de fer al Germaniei, Bismark, după o rezistență de 13 ani, a triumfat biserica romano-catolică. În această rubrică cad legile politice-bisericesci din statul nostru, legi, în care s'e scie, că a triumfat statul contra bisericilor.

Lupta există și astăzi, și după simptomele, cari s'e văd, s'e va continua. Statul în totă Europa va căuta să se ridice la omnipotența recunoscută lui Hegel. Înseamnă urmări ale panteismului, ale luptei dintre biserică și stat, au fost și sunt cât se pôte de triste. S'e înțelege de sine, că religiozitatea a trebuit să scadă pe dă ce merge. Cum și s'e mai fie creștinul religios, când panteismul și al lui Spinoza și al lui Hegel denégă personalitatea atât de esențială în creștinism, alui Dumnezeu? Cum s'e mai fie creștinii religioși, când statul, guvernul și toți funcționarii subordinați desconsideră biserica și luptă contra ei? Lucrul e evident. S'e înțelege de sine, că, ca și raționalismul, panteismul și-a făcut intrarea sa în biserică, în școlă și în viața socială. Cum s'e întâmplă astăzi în statul nostru așa s'a întâmplat bună-órá și în Germania. Statul a luptat contra biserice și a introdus legi, ca cele ce vor intra în vigóre cu 1 Oct. la noi.

Éta cum descrie renumitul Luthardt rezultatele lor **):

„În Sacsonia au murit dela 1 Ianuarie 1878 până la 31 Martie 1879: 3638 de copii nebotezați și în anul 1876 nu s'a făcut căsătoria în 2159 de casuri; în același an numai în Hamburg nu s'au sêvêșit 1074 de

*) Hegels Philosophie des Rechts §. 257, 258, (op. VIII.)

**) Acelaș op, pag. 152.

*) Luthardt, acelaș op, pg. 1 13,

căsătorii. În Berlin a aflat un inspector într-o singură casă dintr'un suburbu 22 de copii nebotezați și 19 căsătorii nesăvârșite. În întreaga istorie a bisericii creștine nu s'a mai ivit o astfel de descoperire a botezului și căsătoriei.

Etă cum caracterizează Luthardt acuratețea și esactitatea funcționarilor civili, — acestea sunt dovezi istorice. Apoi, când copiii cu zecile de mii nu se mai botează când oamenii cu decile de mii nu se căsătoresc, (ei trăiesc să înțeleagă în concubinată) mai putem noi vorbi de religiozitate, de moralitate?!

Dar nu e destul cu atât: Panteismul lui Hegel cu ajutorul statului, a intrat și în școală.

Nu mai au bisericile cu religiozitatea lor să conducă și să administreze școlile; nu mai trebuie școli confesionale, ci neconfesionale, adică școli de stat. Se înțelege, că până când stau școlile sub administrarea bisericilor superioare lor să mai îngrijesc și de educația religioasă a elevilor, pe care pun ei cel d'întâi pond. Îndată ce ajung pe mâna statului religiozitatea e de a 4, 5 mână. De aceea se exprimă Luthardt cu multă dreptate: „a desbrăca școala de caracterul ei confesional înseamnă a majora minoritățile confesionale și în fine a descrescine școala.“*)

Ca și raționalismul trecu mai departe panteismul și în viața socială. Pe când sub raționalism individul avea din punctul său de vedere, să-și reguleze viața socială, panteismul, să înțeleagă o pune și p'acesta în mâna atot-

*) Același op, pg. 155.

puternicului stat. Dacă statul e totul, atunci trebuie să reguleze și viața economică a omeniei; nu există nici o deosebire între stat și societate. Astfel și a luat începutul tot din panteismul lui Hegel aceea direcțiune cunoscută în politică sub numele de socialism. Dela socialism până la comunism nu e decât un pas de loc. Socialismul obligă pe stat, ca să se îngrijască de existența tuturor cetățenilor, căci el e omnipotent după panteismul lui Hegel; comunismul cere, ca viața tuturor să se petreacă în comun: bună oră statul se dea mese mari, la cari să ia parte toți oamenii fără deosebire. Se înțelege, că pentru ca s'o p'otă face statul acesta, trebuie mai întâi nimicită proprietatea privată: Numai statul să aibă, cu ce ținea pe toți cetățenii, individul să n'aibă nimic. Și s'a găsit un comunist Proudhon, pe care l'am amintit eu la început, care a declarat „că proprietatea individuală e hoție“ și așa mai departe.

Nu pot intra în detalii, ca să descriu cu deamănuntul principiile socialismului și ale comunismului; mă mulțumesc numai, că le-am atins în general.

Acum întreb eu:

Mai putem vorbi de religiozitate, și de moralitate, când asupra școlii biserica nu mai exercită influința ei binefăcătoare și naturală?

Mai putem vorbi de religiozitate și de moralitate, când cuceresc terenul socialismul și comunismul?

Acestea sunt urmările triste ale panteismului introdus în biserică, în școală și în viața socială.

Să înțeleagă de sine, că scădând valoarea bisericii și a preoților și ridicându-se puterea statului, a trebuit să decadă și încă tare și idealismul, atât de sublim și de mare în creștinism; őr în locul idealismului nobil creștinesc s'a răspândit paralel socialismul și comunismul, materialismul și sensualismul. Etă încă două cauze puternice, cari promovează irreligiozitatea.

Un om, care totă diua numai la bani și őr la bani să gândească ajunge cu timpul acolo, că el numai pentru bani face un serviciu semenului său sau societății întregi. Toți materialistii fără deosebire, dacă au ei un caracter filosofic sau economic, nu sunt și nu pot fi buni creștini. Ce să mai dicem apoi de acel om care totă diua și totă noptea nu se gândește la altceva decât la mâncare și la beutură, cu un cuvânt la plăceri sensuale? Ce să mai dicem despre acei oameni, pe cari escelent îi caracterizează Goethe:

„Astfel mă tăvălesc eu
din poște în plăceri,
„Și în plăceri mi se scurge
inima după poște“ *)

Și apoi după câți-va ani să presentă őr ca un tip, despre care dicem Goethe tot în Faust:

„Numai pofta e mare,
„Dar puterea e mică“ **)

*) Faust: „So tauml ich Begierde
zu Genuss,
„Und im Genuss verschnitt' ich
nach Begierde“.

**) Faust: „Allein die Lust ist
gross,
„Und die Kraft ist
klein“.

Ei, să ne întrebăm acum: Un astfel de om este religioz? Un astfel de om p'otă fi optimist? Nu — ci cea mai apodictică concluziune este, că el în restul vieții sale trebuie să fie pesimist. Pesimismul străbate tot mai tare în sinul societății omenesci, pentru că a găsit un teren bun și forte mănosc.

Astfel afară de socialism și comunism am mai constatat ca cauze ale irreligiozității: materialismul, sensualismul și pesimismul, fără, să înțeleagă, de a intra în detaliile lor.

Pan' acum s'ar părea, că cauzele irreligiozității au provenit numai din afară de creștinism, sau ca să mă exprim mai bine din afară de biserică vie (cler) și fără vina ei. Aș fi un om nedrept, când aș susține așa ceva. Treceam de aceea la cauzele clericale.

(Va urma.)

Bibliografie.

Doine și strigături din Ardel este titlul unei colecțiuni de poezii populare ardelenesci, culese și arangiate de Dr. Ion Urban Iarnik și Andreiu Bărsanu. Conține 431 de pagini, cu o mulțime de doine de dragoste, de dor și jale de muștrări și blăstămuri, doine haiducesci, cătănesci, apoi strigături și colinde. Un exemplar costă 75 cr. Se află de vândare la librăria Ciurcu în Brașov.

Loterie.

Sâmbătă, în 3 August n. 1895.
Budapesta: 29 59 27 81 80

Nr. 64/895

[105] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de învățător devenit vacant la școala populară elementară gr. orientală din Brașov-vechiu în protopresbiteratul Brașovului se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 325 fl. v. a. platibil în rate lunare anticipative, 40 fl. v. a. relut de cuartir precum și o parcelă din grădina școlară în mărime de 1/4 jugăr.

Învățătorul ales este dator a ținea afară de prelegerile cuotidiane prescise și prelegerile în școala de repetițiune; a conduce pe elevi în zile de Dumineci și sâmbători la biserică; și a cânta cu ei cântările liturgiei. Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile instruite conform normelor în vigoare la prea onoratul oficiu protopresbiteral până la termenul indicat și eventual până la ziua alegerii a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești.

Brașov, 15 Iunie 1895.

Comitetul parochial dela sânta Adormire din Brașov-vechiu.

În conțelegere cu prea onoratul oficiu protopresbiteral.

George Perșinariu,
paroch președ.

Nr. 356/895

[110] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școlile noastre populare din comunele mai jos însemnate se deschide concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

1. Poiana, un post de învățător și două de învățătoare cu salariu de câte 300 fl., 50 fl., bani de cuartir, și 20 fl. relut pentru grădini.

2. Cuntă, un post cu salariu de 300 fl. și 20 fl. bani de cuartir.

3. Gârbova, un post, salariu de 300 fl. cuartir natural în edificiul școlii și 4 stângini de lemne de foc din cari e a se încălzi și sala de învățământ.

4. Gusu, un post cu salariu de 300 fl.

5. Reci, un post cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

6. Broșteni, 1 post cu salariu de 300 fl.

7. Sângeret, 1 post, salariu 300 fl. și cuartir în edificiul școlii.

Dela concurenți se cere ca cei aleși de învățători fiind cântăreți, să țină în Dumineci și sâmbători strănă și să cânte cu școlarii la liturgie.

Concurenții să-și înainteze cererile subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Mercurea la 6 Iuliu 1895.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Droc,
protopresb.

Szám 4724/895—urb.

[109] 2—3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi királyi törvényszék ezennel közhirrre teszi, hogy Sályi község határa általános tagosításának megengedhetősége iránt báró Apor Zoltán kir. törvényszéki bíró vezetése alatt megtartandó tárgyalás határnapján az 1895 szeptember hó 16 napjának, dél előtti 9 órájában a helyszíne Sályi község hivatalos helyiségébe kitűzte, mikorra a nevezett község összes birtokosai azzal idéztetnek meg, hogy a még nem jelenők úgy tekintetnek mint a kik a tagosításba beleegyeznek és hogy a kereset első példányát érdekeltek ezen kir. törvényszéknek a hivatalos órák alatti betekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1895 július hó 20-án tartott üléséből.

Vén András,
elnök.

Schüller,
jegyző.

Nr. 457/895

[108] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învățători din vacantele comune bisericesti mai jos însemnate în protopresbiteratul Târnavelor se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“ și anume:

1. Botez, cu salariu anual de 380 fl. care constă din 25 jugăre 242 □ pământ arătoriu și fânaț, învățătorul dacă va fi apt de serviciile cantonale, atunci are să primască și stola usitată ca atare plus curtea și grădina cantonală apoi cuartir liber în edificiul școlii și grădina de legumi.

2. Fărău, cu salariu 300 fl. și cuartir.

3. Heria, cu salariu 300 fl. cuartir în edificiul școlii și grădina de legumi.

4. Sălcud, cu salariu 300 fl. și cuartir.

Doritorii de a ocupa vre unul din acestea posturi, vor avea ași aterne rugărilor instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de baltă (u. p. Küllövár) până la termenul fixat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cetatea de baltă, 30 Iuliu 1895.

Nicolae Todoran,
protopresbiter.

Nr. 54/895

[111] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea în mod provisoriu a postului de conducător la școala frobeliană a bisericii sf. Nicolae din Brașov Scheiu se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Concurențele la acest post vor documenta:

1. Că sunt române gr.-or.
2. Că au absolvat cu succes o școală civilă de fete sau alt institut echivalent.
3. Că au absolvat cursul de conducător de grădini de copii la o școală publică și au obținut diploma de calificare conform presciselor legii.

4. În fine să dea declarațiune, că se vor supune tuturor dispozițiilor prezente și viitoare ale organelor noastre bisericești.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Lăfă anuală de fl. 400 — și bani de cuartir fl. 60.

Suplicele se vor adresa președintelui comitetului parochial al bisericii sf. Nicolae din Brașov Scheiu.

Brașov, 8 Aprilie 1895.

Comitetul parochial al bisericii române ort. răs. dela sf. Nicolae în Brașov.

David Almășan, Arseniu Vlaicu,
președinte. secretar.

Nr. 280/895

[106] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foia „Telegraful Român“ și anume în:

1. G-Hodac, salariul anual fl. 300 platibil în 4 rate egale din re-

partițiune și cuartir natural în edificiul școlar;

2. Poleți, salar anual 300 fl. din repartițiune, și cuartir, în edificiul școlar.

3. Idicel-sat, salar anual 300 fl. din repartițiune, cuartir și două orgii lemne pe prețioare.

Informațiuni mai detaliate se pot trage dela oficiul protopresbiteral.

Petenții vor avea a-și înainta suplicele concursuali instruite conform legilor în vigoare subscrisului, la Reghinul sâsesc, care e și p. u.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Reghinului, în conțelegere cu comitetele par.

Reghinul sâsesc, 20 Iunie, 1895.
Galaction Șagău, protopresb.

Publicațiune.

Pentru liferarea de:

a) Pâne de grâu curat;
b) Jimble albe de lapte;
c) Făină de grâu curat Nr. 2 și 3;
d) Carne de vită;
e) Carne de vițel;
f) Carne de oie;
g) Carne de porc și

h) Unsore de porc, toate de prima calitate, în scopul alimentării alor 150—160 elevi dela seminariul teologic pedagogic gr.-ort. rom. „Andreian“ din Sibiu, apoi

i) pentru provederea serviciului de pedel și servitori de casă;

l) pentru spălatul vestmintelor de pat, și

m) pentru spălatul albiturilor de corp ale acelorași elevi, în anul școlar 1895/6, cu începere dela 1 Septembrie a. c. st. v., prin acesta se descrie concurs.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste pozițiuni, să-și înainteze ofertele în scris, respective să se însinue la subsemnatul până la 15/27 August a. c., de unde vor afla mai detaliat și condițiunile pentru încheierea contractului.

[113] 2—3

Sibiu, 1 August st. n. 1895.

Gavriil Hango,

presbiter, econom seminarial.